

Filozofsko-teološki institut D. I.
Jordanovac 110, ponedjeljkom 8:15
i četvrtkom u 12:15

Kozmos i anthropos

**Stvaranje svijeta i čovjeka
na početku Biblije**

Dođite, poklonimo se (Ps 95)

C Am F G Am F G C

Do - đī - te po - klo-ni-mo se Bo-gu, do - đī - te on je naš Kralj

Nastava

- Nabaviti SZ
- amdg.ffrz.hr
- Anto Popović, *Uvod...*
 - *Komentar* o jednoj knjizi po vlastitom izboru
 - Knjiga ili članak o jednom liku ili temi
- *Odabrati* knjigu
 - 1. iz Petoknjižja bilo koja;
 - 2. iz Povijesnih: JŠ ili Suci ili Sam ili Kr ili Ljet
- 3. Lik ili tema u Petoknjižju i Povijesnim k.
 - *Za djecu, za odrasle (studente), za simpozij*

Udžbenik (1)

- **Torah – Pentateuh – Petoknjižje**
 - **Uvod u knjige Petoknjižja i u pitanja nastanka Pentateuha**
- **Anto Popović**
- *Kršćanska sadašnjost*
- **Biblioteka: Biblica**
- **Godina izdanja: 2012.**
- **ISBN: 978-953-11-0729-7**

Udžbenik (2)

- Povijesne knjige
 - Uvod u knjige Staroga zavjeta 2
- Anto Popović
- *Kršćanska sadašnjost*
- Biblioteka: Biblica
- Godina izdanja: 2015.
- ISBN: 978-953-11-0819-5

Jezici Povijesnih knjiga

- hebrejski
- aramejski: **Ezr** (4,8-6,18; 7,12-26) i **Dn** (2,4b-7,28)
- grčki: 7 “deuterokanonskih” (**Tob**, **Jdt**, **1 i 2 Mak**, **Mudr**, **Sir**, **Bar**) i dodatci **Dn** 3,24-90 + 13.14 i **Est**
 - KS: kurziv, Šarić: A, B, C, D...
- prijevodi:
 - **LXX** – grčki (2. st. pr. Kr.)
 - **Vulgata (Vg.)**:
novi jezik + Novi zavjet
 - Sv. Jeronim (+ 420.)
 - latinski (kraj 4. st.), redakcija i prijevod
- citiranje: npr. 1 Sam 3,1–5

Svečana Biblija zagrebačke katedrale, XIV. st.

Kozmos i anthropos

Stvaranje svijeta i čovjeka u Post 1s

**Post 1,1-2,4a
makrokozmos**

**Post 2,4b-25
mikrokozmos**

Podrijetlo svijeta

Lucas Cranach,
Stvaranje 1534

- “neka bude” → “i bi” (Post 1,3.6.14):
- svjetlo (3), nebeski svod (6), svjetlila (14s)
 - 6x “i reče Bog” → “i bi tako”
- Bog *stvara*: אָרָא *bārá’* – Božje djelovanje
Post 1,1; 2,4; 1,21; 1,27; 2,3
 - nebo i zemlja (1,1; 2,4)
 - morske životinje i ptice (1,21)
 - čovjek (3x 1,27);
 - “sve” (2,3)
- Bog *daje ime*: Post 1,5.8.10; 5,2
 - dan i noć (1); nebesa (5); kopno i more (10)
čovjek (5,2)
- Bog *blagoslivlja*: 1,22.28; 2,3
 - Ribe (22); čovjek (28); sedmi dan (2,3)

- sedmi dan:
 - Božji odmor (*šābat* – stati), sve dovršeno (2,2)
 - blagoslovljen (3)
 - posvećen (3)

Stvorenje s povjerenjem

- שבַע *šb‘* – “prisegnuti” *nišba‘*
- – “sedam” *šib‘â*
- Dani: Post 1,2-5.6-8.9-13.14-19.20-23.24-31; 2,1-4
 - Refleksija i procjena:
- “i vidje” – “dobro je” טוב *tôb* u
 - Post 1,4.10.12.18.21.25.31 – Na što se odnosi?
 - Svjetlost; kopno i more; zelenilo i drveće; sunce, mjesec i zvijezde; ribe i ptice; kopnene životinje
- Zaključak: 1,31
- “*jako* dobro” – “sve” (v31)

Podignite, vrata (Ps 24)

D A Hm A G A D

Po-dig-ni-te vra-ta nad-vrat-ni-ke svo-je do-la-zi slav - ni kralj!

Glagol **ברא** – 7x

- 1. Bog *stvora* nebo i zemlju (1,1)
- 2. *stvora* morske životinje (1,21)
- 3. *stvora* čovjeka na svoju sliku (1,27)
- 4. *stvora* ga na sliku Božju (1,27)
- 5. *stvora* ga kao muško i žensko (1,27)
- 6. Odmara se od svega svojega djela što ga je *stvorio* (2,3)
- 7. Nebo i zemlja su *stvoreni* (2,4).

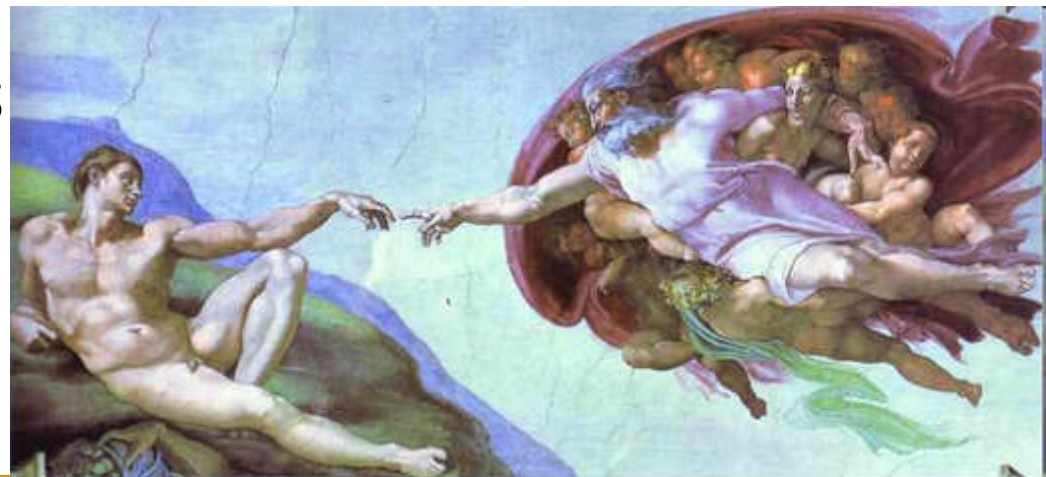
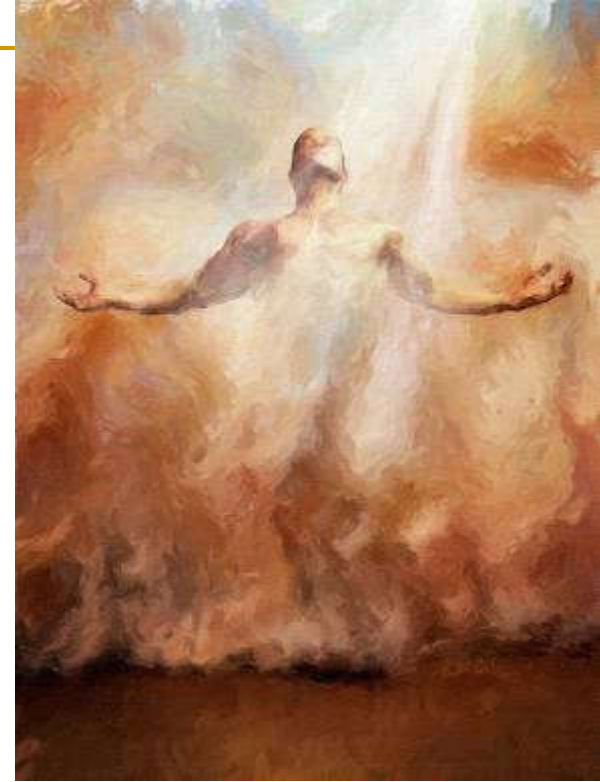
Četiri moguće predaje

- (Ili izvori)
- *jahvistička* (J) – npr. Post 2:
 - slikovitost, antropomorfno o Bogu
 - čovjekov obični život, grešnost
- *elohistička* (E) – ‘*elohîm* Bog, božanstvo
- **deutoronomistička** (D)
 - stil i poruka Pnz (=Deuteronomium)
- **svećenička** (P) – npr. Post 1:
 - red, brojevi, uzvišenost Božja,
 - kult: večer, jutro = večernja i jutarnja žrtva u hramu

Podrijetlo čovjeka

- ***Odakle***: stvorenje (Post 1s),
- **ברא** *bārá'* (3x v27; 3x 5,1s; 6,7)
- **Kao za svemir** (1,1.21; 2,3s)
 - u Post **ברא** ukupno 11x
- ***Kada?*** usp. **1,24**
- **6. dan** (bića na kopnu)
 - unutar kozmosa
 - “djelo dovršeno” (2,2);
 - “jako dobro” (1,31)
- **“Načinimo!”** (1,26)
 - automotivacija

Adam = Čovjek

- *Od čega* (Post 2,7)?
- prah + dah
- אדם 'ādām (Post 2,7 אדמה 'adāmâ)
- zemljan, zemaljski
- = עפר מן האדמה 'āfār mîn ha'adāmâ
- “prah od zemlje” koji prima
- נשמת חיים *nišmat hajjîm*
- “dah života” od Boga

Svrha

- ***Zašto?***
- **רדה *radâ***
 - gospodariti (1,26.28)
 - ⇔ מַשָּׂל *mašál* (16s)
- = עבד *'abád* (Post 2,5.15) **obrađivati, opsluživati;**
- שמר *šāmár* (2,15) **čuvati, obdržavati**
- **napunite zemlju (1,28) ⇔**
- **napunite vode morske (22)**

Slika Božja – *jedina*

- צלם אלהים *šélem 'elohîm*
(Post 1,27; 9,6)
 - ⇔ “Ne pravi sebi lika!” (Izl 20,4)
 - “Bogu Božje” (Mk 12,17)
 - Bliskost u Post 5,3?

■ Dijete roditelju

■ Zajedništvo: načini*mo*! 1,26

- → stvori *ih* v27
- Nije dobro da je sam (2,18)
- קרא *qārâ' 2,19; 3,20*
 - prozvati (usp. 1,5.8.10)
 - sve životinje; Eva
 - dan, noć (1,5); nebo (8); zemlja, more (10)

■ Čovjek u Post 1,28; 5,2; 9,1

■ Blagoslovljen

■ “Ti ćeš biti blagoslov” (12,2)

- Abraham
- Melkisedek blagoslivlja (14,19)

Plodnost

- ❑ Prva zapovijed u Post 1,28:
- ❑ = blagoslov
- Budite plodni i rastite!
- פרי (*p^eri*) plod; רב (*rab*) puno, veliko
 - ❑ U Post 9,1; 35,11:
- Noa – množina (9,1)
- Jakov – u jednini (35,11)
 - ❑ Metoda u Iv 15,5?
- *Tko ostaje u meni, taj donosi mnogo roda (Iv 15,5)*

Kristova primjena

- Slika iz prirode:
- Loza na trsu (15,5)
 - Svrha izabranja u Iv 15,16:
- Izabrao sam vas –
da plod donosite... (15,16)
- Plod koji ostaje

Obilat rod

- Obilat rod u Iv 12,24?
- Pšenično zrno
 - Rast: Ef 4,13
- Savršen čovjek (4,13):
- uzrast punine Kristove (4,13)
 - Slika Božja u Iv 15,4s
- Ja u vama (4)/ ja u njemu (5)

